



नव जन्चेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक



रेखा थापा निर्देशित चलचित्र 'गाथा भनेको यस्तो होला' को तीज गीत 'नवकल पाथी' सार्वजनिक भएको छ। सार्वजनिक गीतमा शान्तीश्री परियार र प्रशान्त शिवाकोटीको स्वर छ। प्रशान्त शिवाकोटीको संगीत रहेको गीतको शब्द सुष्मा शिउरेले लेखेकी हुन्। पहिरन र गहनामा अरुको देसासिकी गर्ने सराब प्रवृत्ति हाबी हुँदै गएको वास्तविकतालाई गीतले टपक टपक टिपेको छ।

आजको विचार...
सार्वजनिक...
(दुई पेजमा)
महेस गुरागाई

निर्माण तथागीता रहेको फिल्म 'द राइज अफ सागाउज'मा अभिनेत्री अञ्जना बराइली अनुबन्धित भएकी छन्। सौरभ चौधरीको आगाजी निर्देशकीय फिल्ममा यसअघि सौगात मल्ल, दयाहाङ राई, नाजिर हुसेन र विजय बराल निरपेक्ष भएर काम गरेका छन्। अहिलेको व्यस्त र डिजिटल अभिनेत्री बराइलीको प्रवेशसँगै कास्टिङ लाइनअप थप बलियो भएको छ। निर्देशक सौरभले भने, "सनी दर्शकको रोजाइमा रहेका र कथाले माजोका कलाकारलाई लिइरहेका छौं, यो क्रम अर्को जारी छ।"

□ वर्ष ३१ □ अंक ४१ □ २०८३ भदौ १० गते बुधवार 26 August 2026, Wednesday □ पृष्ठ संख्या ८ मूल्य रु ५/-

संक्षिप्त समाचार

फरार प्रतिवादी पक्राउ

पाल्पा, भदौ ९/ जिल्ला प्रहरी कार्यालय पाल्पाले अदालतको फैसला कार्यान्वयनका क्रममा बैकिङ कसुर मुद्दामा फरार रहेका एक प्रतिवादीलाई पक्राउ गरेको छ। प्रहरीका अनुसार रैनादेवी छहरा गाउँपालिका-७ बस्ने ४१ वर्षीय भीमबहादुर साहलाई पक्राउ गरिएको हो।

जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलाको कार्यान्वयनका लागि खोजी गरिरहेका क्रममा उनलाई पक्राउ गरिएको प्रहरीले जनाएको छ। अदालतको फैसलाअनुसार साहले रु. ३ लाख २६ हजार ७ सय रुपैयाँ जरिवाना भुक्तान गर्न बाँकी रहेको थियो। पक्राउ परेका साहलाई आवश्यक कारबाहीका लागि मंगलबार जिल्ला अदालतमा पेश गरिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी नायव उपरीक्षक भीमलाल भट्टाईले बताए। प्रहरीले अदालतबाट फैसला भइसकेका तर फरार रहेका प्रतिवादीहरूको खोजी तथा पक्राउ अभियानलाई निरन्तरता दिइरहेको जनाएको छ।

प्रविधिको प्रयोग व्यवस्थित गरौं

- प्रविधिको प्रयोगलाई आवश्यक र उद्देश्यपूर्ण बनाऔं,
- परिवार र साथीभाइसँग प्रत्यक्ष संवाद र समय विताउने बानी बसालौं,
- सामाजिक सञ्जालको जिम्मेवारीपूर्ण र मर्यादित प्रयोग गरौं,
- परिवारिक र सामाजिक सम्बन्धलाई प्राथमिकता दिऔं,
- डिजिटल उपकरणको अत्यधिक प्रयोगबाट हुने नकारात्मक असरप्रति सचेत बनौं,
- बालबालिकालाई सुरक्षित, सन्तुलित र सिर्जनात्मक प्रविधि प्रयोगमा अभिप्रेरित गरौं,
- व्यक्तिगत गोपनीयता र साइबर सुरक्षामा विशेष ध्यान दिऔं,
- प्रविधिलाई मानव सम्बन्ध, शिक्षा, सेवा र विकासको सशक्त माध्यमका रूपमा प्रयोग गरौं।

प्रविधिको सही प्रयोग गरौं, मानविय सम्बन्ध बलियो बनाऔं।



नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

लुम्बिनीमा मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठन, तीन नयाँ मन्त्रीले लिए शपथ

हावा संवाहता

बुटवल, भदौ ९/लुम्बिनी प्रदेश सरकारको मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठन भएको छ। लुम्बिनी प्रदेशमा एमाले, नेकपा र जसपाबीचको सहमतिअनुसार मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठन गरिएको हो। वर्तमान सरकारमा नेकपा एमालेबाट मुख्यमन्त्रीसहित चार जना, नेपाली कम्युनिस्ट पार्टीबाट तीन जना र जनता समाजवादी पार्टी, नेपालबाट दुई जना मन्त्री रहने गरी भएको सहमतिअनुसार मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठन गरिएको छ। केन्द्रमा आएको राजनीतिक परिवर्तनसँगै नेपाली कांग्रेसका मन्त्रीहरूले राजीनामा दिएपछि लुम्बिनी प्रदेशमा नेपाली कम्युनिस्ट पार्टीसँग सत्ता साझेदारी गरेको हो। नेपालको संविधानको धारा १६८ को उपधारा ९ बमोजिम गठित तथा पुनर्गठित मौजूदा मन्त्रिपरिषद्को कार्य विभाजनसहित मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठनका लागि



मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले प्रदेश प्रमुखसमक्ष सिफारिस गरेका थिए। मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले नयाँ तीन मन्त्री नियुक्त गर्दै केही साविकका मन्त्रीको जिम्मेवारी परिवर्तन गरेका छन्।

तीन मन्त्रीले लिए शपथ

नवनिर्वाचित तीन मन्त्रीले शपथ लिएका छन्। प्रदेश सरकारको सिफारिसमा प्रदेश प्रमुख कृष्णबहादुर घर्तीमगरले मंगलबार बुटवलमा नवनिर्वाचित स्वास्थ्य

मन्त्री दीपेन्द्रकुमार पुन, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री इन्द्रजीत थारू र कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्री कृष्णाकुशमा थारूलाई पद तथा गोपनीयताको शपथ गराएका हुन्। प्रदेश प्रमुख घर्तीमगरले मुख्यमन्त्री आचार्यको सिफारिसमा सोमबार नेपालको संविधानको धारा १६८ को उपधारा (९) बमोजिम मौजूदा मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठन गरेका थिए। मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठनसँगै तुलसीप्रसाद

चौधरीलाई वन, वातावरण तथा पर्यटन मन्त्रालय, रामजीप्रसाद घिमिरेलाई सामाजिक विकास मन्त्रालय, सन्तोषकुमार पाण्डेलाई सहरी विकास, ऊर्जा, सिंचाइ तथा खानेपानी मन्त्रालय, रत्नबहादुर खत्रीलाई भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय तथा भण्डारीलाल अहिरलाई आन्तरिक मामिला, कानून, उद्योग तथा यातायात मन्त्रालयको जिम्मेवारी तोकिएको छ। यसअघि स्वास्थ्य मन्त्रालयको जिम्मेवारी सम्हाले

आएका रामजीप्रसाद घिमिरेलाई सामाजिक विकास मन्त्रालयको जिम्मेवारी दिइएको छ। कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालयको जिम्मेवारीमा रहेका तुलसीप्रसाद चौधरीलाई वन, वातावरण तथा पर्यटन मन्त्रालयको जिम्मेवारी तोकिएको छ। त्यस्तै, सामाजिक विकास मन्त्रालयको जिम्मेवारी सम्हाले आएका सन्तोषकुमार पाण्डेलाई सहरी विकास, ऊर्जा, सिंचाइ तथा खानेपानी मन्त्रालयको जिम्मेवारी दिइएको छ। तीन मन्त्री थपिएसँगै लुम्बिनी प्रदेश सरकारमा मन्त्रीको संख्या मुख्यमन्त्रीसहित ९ पुगेको छ।

तीन सांसदलाई स्पष्टीकरण माग

जनता समाजवादी पार्टी (जसपा) नेपाल आफूमा तीन प्रदेशसभा सदस्यलाई २४ घण्टाभित्र पुनः स्पष्टीकरण पेश गर्न निर्देशन दिएको छ। पार्टीको निर्देशन र नीतिविपरीत प्रदेश सरकारलाई विश्वासको मत दिएको भन्दै पार्टीले मंगलबार प्रदेश सभा सदस्य सन्तोषकुमार पाण्डे, हेमा बेलबासे र भण्डारीलाल अहिरसँग २४ घण्टाभित्र पुनः स्पष्टीकरण पेश गर्न निर्देशन दिएको हो। -**बाँकी बलियम पेजमा...**

देशका विभिन्न स्थानमा छुट्टाछुट्टै घटना : ११ जनाको मृत्यु

हावा संवाहता

पाल्पा, भदौ ९/ देशका विभिन्न स्थानमा भएका छुट्टाछुट्टै घटनामा परी ११ जनाको मृत्यु भएको छ। केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षा अनुसार सवारी दुर्घटनामा तीन जना, करेन्ट लागेर एक जना तथा अन्य विभिन्न घटनामा सात जनाको मृत्यु भएको हो।

स्याङ्जाको गल्याङ नगरपालिका-८ करादीस्थित सडकमा बोलेरो जीप दुर्घटना हुँदा दुई जनाको मृत्यु भएको छ। गल्याङबाट साङ्खल्यार्तर्फ जाँदै गरेको ग.१ ज ६५३४ नम्बरको बोलेरो अनियन्त्रित भई दुर्घटना हुँदा जीपमा सवार गल्याङ-८ की २५ वर्षीया सदिशा थापा मगर पचभैया र गल्याङ-९ का ६० वर्षीय यमबहादुर विकको घटनास्थलमै मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ। दुर्घटनामा घाइते भएका जीपमा सवार अन्य चार जनाको लुम्बिनी सेडिक्ल कलेज, प्रभास पाल्पामा उपचार भइरहेको छ। जीप चालकलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ। यसैगरी, ललितपुर महानगरपालिका-२



बल्लु चोकस्थित सडकमा बसको ठक्करबाट स्कूटर चालकको मृत्यु भएको छ। बा.५ ख ४५८९ नम्बरको बसले बा.प्र.०२-०२७ प ३४८६ नम्बरको स्कूटरलाई ठक्कर दिँदा गोरखा गण्डकी गाउँपालिका-३ घर भई काठमाडौँ बस्दै आएका १८ वर्षीय विकास श्रेष्ठको मृत्यु

भएको हो। दुर्घटनामा गम्भीर घाइते भएका श्रेष्ठको स्टाार अस्पतालमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ। स्कूटरमा सवार अर्को एक घाइतेको सोही अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ। बस चालकलाई प्रहरीले

नियन्त्रणमा लिएको छ। सर्लाहीको बसवरिया गाउँपालिका-२ ढापटोलमा करेन्ट लागेर ३८ वर्षीय रन्ति सहनीको मृत्यु भएको छ। आफ्नै घरमा सिलिङ पक्का बनाउने क्रममा करेन्ट लागेर सहनीको मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ। -**बाँकी बलियम पेजमा...**

सम्पादकीय

बाल यौन हिंसा रोकाँ

बालबालिकाहरूलाई सुरक्षित, सम्मानित र भयमुक्त वातावरणमा हुर्कन पाउने अधिकार छ । तर पछिल्ला दिनमा बालबालिकामाथि हुने यौन हिंसा र दुर्व्यवहारका घटनाले चिन्ताजनक रूपमा देखापरिरहेका छन् । यस्ता घटनाले बालबालिकाको शारीरिक र मानसिक स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पार्नुका साथै परिवार र समाजको संवेदनशीलतामाथि पनि प्रश्न उठाउँछन् ।

पछिल्लो समय देशका विभिन्न स्थानमा बाल यौन हिंसा दिवर्तनको भइरहेका छन् । हिंसा, हत्या, यौनहिंसा तथा बलात्कारजस्ता घटनाले समालाई निरन्तर त्रसित बनाइरहेका छन् । केही दिन यता बाराको कलैयामा तीन वर्षीया बालिका गरिमा चौधरीमाथि भएको भनिएको पाशविक बलात्कारको घटना यस्तै अत्यन्त क्रूर र अमानवीय अपराधको एउटा दुःखद उदाहरण हो । यस्ता घटनाको जति निन्द्य गर्नु पनि कम हुन्छ । अबोध बालिकामाथि हुने यौनअपराध केवल एउटा व्यक्तिमाथिको अपराध होइन, यो समाजको मानवीय संवेदनामाथिकै प्रहार हो । घटनामा संलग्न जोसुकै भए पनि निष्पक्ष अनुसन्धान गरी कानुनबमोजिम कठोर कारवाही गरिनुपर्छ । यस्ता घटनापछि एउटा मन्थी प्रश्न उठ्छ, अपराधीहरूमा यस्तो अमानवीय प्रवृत्ति कसरी विकास हुन्छ ? बाल यौन हिंसा कुनै पनि अवस्थामा स्वीकार्य हुन सक्दैन । सरकारले बाल यौन हिंसासम्बन्धी कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै पीडितमैत्री ह्यान्ड प्रणाली सुनिश्चित गर्नुपर्छ । दोषीलाई राजनीतिक, सामाजिक वा आर्थिक प्रभावका आधारमा उन्मुक्ति दिने प्रवृत्ति अन्त्य हुनुपर्छ । साथै, पीडित बालबालिकालाई कानुनी सहायता, मनोसामाजिक परामर्श, स्वास्थ्य सेवा र पुनःस्थापनाको व्यवस्था राज्यले सुनिश्चित गर्नुपर्छ । समाले पनि 'यो घरभित्रको कुरा हो' भनेर यस्ता घटनालाई लुकाउने प्रवृत्ति त्याग्नुपर्छ । बालबालिकामाथि हुने हिंसा देखे वा थाहा पाएमा प्रत्यक्ष निकायमा जानकारी गराउनु प्रत्येक जिम्मेवार नागरिकको दायित्व हो । सञ्चारमाध्यमले समेत पीडित बालबालिकालाई पहिचान गोप्य राख्दै संवेदनशील र जिम्मेवार पत्रकारिता गर्नुपर्छ । बालबालिकालाई सुरक्षा केवल अभिभावक वा सरकारको मात्र जिम्मेवारी होइन, यो सम्पूर्ण समाजको साम्ना दायित्व हो । बालबालिकालाई मौनताको फाड्दा उठाउनेहरूलाई कानुनी कठघरामा उभ्याउन र प्रत्येक बालबालिकालाई सुरक्षित बाल्यका दिन हामी सँगै एकजुट हुनुपर्छ । बाल यौन हिंसाले कुनै सहनशीलताको नीति अपनाउँँ, बालबालिकालाई आफ्नै शरीर र उनीहरूको सुरक्षा सुनिश्चित गरी ।

Opinion @ Social Network

हिजो सम्भिर्द्धा पश्चात्ताप होइन,
आज बाँच्न हिम्मत र भोलिलाई सुन्दर बनाउने आशा चाहिन्छ।
(गन थापाको फेसबुक स्टेटसबाट www.facebook.com/Gun.Thapa)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोष्ट गरिएका धारणाहरु राख्नेछौ । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalapati मा लगइन गर्न सक्नुहनेछ ।

नवजनपेठला धैर्यकको रुपमा तपाईंसागु आईरहेको छ । यो पात्रिका अग्न रतरीय अलि पठनीय बलाउनको लागि तपाईंहरुको अमूल्य सुभावरहरुको हागीलाई अच्यवतै जरुरी छ । पाठकवृन्द तपाईंका सुभावरहरु दिई हागीलाई सहयोग गर्नुहन् हागी अनुरोध गर्दछौ ।

नवजनचेतना दैनिक

भगवतीटोल तानसेन, पाल्पा

महाराष्ट्र टेलिफोन	प्राची कार्यालय	यु.एन.ओ.
दुबुल	०७९-२४०००००	महामन्त्रालय भैरवा ०७९-२४०००३
रा.य.ग्राम दुबुल	०७९०००३४६	सिमाअन्तर्गत पाया ०७९-२४००११
दुबुल रामनाथ ०७९-२४००१२३		पुनर्वसन मिनाल ठा.पाया ०७९-२४००१२
भैरवा ०७९-२४००१२४		पाया किला अस्पताल ०७९-२४००१४
आर्वाळी ०७९-२४००१२५		लुनी किला अस्पताल कर्मठ प्रभाग ०७९-२४००१५
लुनी ०७९-२४००१२६		चिन्नर पाणी ०७९-२४००१६
पारसी ०७९-२४००१२७		भैरवा आधी अस्पताल ०७९-२४००१७
सिंधिया ०७९-२४००१२८		आर्वाळी किला अस्पताल ०७९-२४००१८
पाया ०७९-२४००१२९		तमाल किला अस्पताल ०७९-२४००१९
शुक्रा रामनाथ ०७९-२४००१३०		सिंधिया किला अस्पताल ०७९-२४००२०
अस्पताल कार्यालय		सिंधिया किला अस्पताल ०७९-२४००२०
लुनीआधी अस्पताल ०७९-२४००२१		दुबुल मिनाल ०७९-२४००२३
लुनी अन्ध अस्पताल ०७९-२४००२००		लुनी मिनाल ठा.पाया ०७९-२४००२४

सार्वजनिक स्वास्थ्य बीमाको व्यवस्थापन



महेश गुरागाई

अमेरिकाको सन् १८६६ मे
१ को चर्चित मजदुर आन्दोलन,
बेलायतमा सन् १९१४ मा बिमा योजना
तयार गर्ने क्रममा प्रयोग गरिएको
'एम्बुलेन्स स्टेट' को अवधारणासँगै दोस्रो
विश्वयुद्धपछि साम्यवादी आन्दोलनबाट
श्रमजीवी वर्गलाई अलग राख्न पुँजीवादी
देशहरूले शासनसत्तालाई जनमुखी एवं

कल्याणकारी राज्यमा रूपान्तरण हुँदै लगेको। साम्यवादी राज्यहरूमा साम्य समाजवादीहरूले नै कल्याणकारी राज्यको अवधारणा सुझाएको थियो। समाधि, अर्चेन साम्यवादी र कल्याणकारी राज्यहरूले समेत सामाजिक सुशासनका सावजनिक सेवामा क्रमशः 'लाभ र प्रतिफल' तथा सम्भागितालाई थपिहालेको दिन योसोका छन्। संसामा निःशुल्क, सामाजिक बचौ लोकाजको भावो अर्थात् भोसोभोसो बाँकी रहेको हुनाले अर्थात् नेपालको सन्दर्भमा, विक्रम संवत् १९९१ को भूकम्पबाट भएको क्षतिमा पशुपतिनाथको डकुमेन्ट सवसाधारीको उद्धार गरी धर्मप्रेतक सरकारी क्षेत्रबाट सावजनिक हितका लागि खर्चे गयो। सावजनिक हितका प्राक्तीक प्रक्रीप तयो। माहाराजबाट हुने क्षतिको उद्धारमा हालसम्म पनि सरकारी कोषबाट व्यत्यस नै पुचलन विचमान छ। पञ्चायतकाल, मैस्यारीका राजतन्त्रकाल, सशस्त्र द्वन्द्वकाल र गणतन्त्रकालमा पनि व्यत्यस प्रयोजन र शीर्षककन्तर्गत विभिन्न बेजोटेदार क्षतिको सहमतयो व्यत्यस हुँदै आएको छ। यलो आर्थिक व्यत्यस कल्याणकारी राज्यहरूमा प्रचलित छ। तर, राज्यको रणतन्त्रामुखी आर्थिक व्यत्यसले विकास निर्गमागो सोत अभाव हुने र मुलुकको अर्थतन्त्र अन्तराधिक रूपमा कमजोर रहने देखिन्छ। लोकाजको ३५ वर्षमा पनि नेपालको प्रतियुक्ति आय अमेरिकी डलर १५८ लाख बढेर १ हजार ४५० लाख डलरमा पुगु योसोको उदाहरण छ। नै पालमा स्वास्थ्य र शिक्षामा राणाकालदेखि नै सावजनिक तवरमा स्वास्थ्य भए पनि सामाजिक सुशासमा वि.सं. २०३१ मा मनमोहन अधिकारीको कार्यकालदेखि (बेमार्फत) सरकारी कार्यकालदेखि पञ्चालयसम्म रूपमा वृद्धतासालका कार्यक्रम सुश्रु भए। हालसम्म आइपुग्दा यस्ता धनीत, एकल गतिमा, बालबच्चा, अशक्त, शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यतीत र दीर्घजीवीहरूलाई समेत समरीकोषो पनि नोपसाका साथै गणतन्त्राणि व्यत्यसमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई पनि सामाजिक सुशासम समवासे गरिएको छ। स्वास्थ्य बीमा ऐन, २०३७ अनुसार स्वास्थ्य बीमा बोर्डको गठन गरिने कैंलाजीबाट वि.सं. २०३२ मा सुवृत्तता भएको यो कार्यक्रम हाल ७३ दलमिल्लामा स्वास्थ्य बीमा बोर्डको गठन गरिने देशका ७३२ पालिकामा ७५०० पालिकामा यो कार्यक्रम विस्तारिने। स्वास्थ्य बीमा बोर्डको २०३२ साउनको तथ्याङ्क अनुसार सन् २०१६ मा ३२ हजार परिवार विमित रहेकोमा २०३२ सम्म आइपुग्दा ६६ लाख ८७ हजार व्यतीत भएका हुने। यसरी १० वर्षमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम १५८ गुणाले बढीएको देखिन्छ। श.व. २०८२/८३ सम्म आइपुग्दा

विमित सङ्ख्या १ करोड ७ लाख ६६ हजार (कुनै जससङ्ख्याको कार्यबाट अछि) अर्को ३८ प्रतिशत घट्छुरीमा पहुँच पाउँने ३८ प्रतिशत यसमध्ये सक्रिय (नयाँ तथा नवीकरण गरिएको) सङ्ख्या ४१ लाख १३ हजारमात्र छ भने कार्य १५ प्रतिशत विमित अर्थात् ३१ लाख ३६ हजारले बाँकी बीमा कार्यकाञ्चनतन्त्रको स्वास्थ्य सेवा लिनका छन् । यो तथ्याङ्क स्वास्थ्य सेवा प्रभावकप्रति जनविश्वास (बीमा कार्यकाञ्चनतन्त्रको स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारितामा) घटने उठेको देख्ने गर्छ । प्रतिपूर्तिवार (पाँच जनासम्म) को बीमाशुल्क दर प्रतिवर्ष र. ३ हजारको ५०० निर्धारण गरिएको छ । बोर्डलेले अघिपछि कायम गरिएको छ । प्रतिवर्ष र. २५ हजार र आठ प्रकारका कडा रोगका लागि सीमा निर्धारण र. १ लाख सम्मको सीमा निर्धारण र. २००३ पुरेसँगै लागू गरेको छ । साथै, २००३ सालदेखि औषधिको सूचीबाट पनि १८५० वटा घट्टिएर १ हजार १०२ वटा औषधिको कायम गरिएको छ । त्यसै गर्दा पनि

स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमअन्तर्गतको सरकारी दायित्व चुनिंदी गर्दाको बोर्डको व्याख्याअनुसार जैलसमा प्रतिदिन ८ करोड दावी पनि हुँदै एक वर्षमा मात्रै करिब रु. ३० अर्ब (२६६ दिन को दायित्व हुन आउँछ)।
संस. २०८३ साउनको १०५३/२०८३मा बा.व. २०८२/८३ को २०८३ अडिसरसम्म बीमा दायित्ववापत रु. २५ अर्ब ८६ करोडमा दडी भुक्तानी गरिएको छ। यसमा विपन्न तगारिक स्वास्थ्य उपचार/बापतको नेपाल सरकारको जम्मा रु. १४ अर्ब २० करोड अलग गर्दा बीमा दायित्ववापत मात्र रु. २४ अर्ब ६६ करोड हुन आउँछ। बीमा शुल्कवापत रु. ३ अर्ब ८८ करोड सङ्कलन गरी रु. ३ अर्ब ६६ करोड खर्च गर्दा सरकारी कोषमा बाँकिरहेको छ।
२०८३ अर्ब (बीमाशुल्कको करिब ६ गुणा) दायित्व वषिकको देखिन्छ। अस्पताल र उपचारका सेवाको पहुँच बढ्दै हुँदै जाँदा विपन्नको समेत बढ्दै गरी बीमादायित्व दायित्वमा सधैं उल्लेख्य बढ्दै हुने निश्चित छ। नेपाल सरकार बा.व. २०८१/८२ र २०८२/८३ मा स्वास्थ्य बीमाका लागि वषिक बजेट रु. १० अर्ब (कुल बजेट खर्चको ४.५३ प्रतिशत) व्यवस्था गरेको थियो अर्ब बा.व. २०८३/८४ मा रु. १५ अर्ब विनियोजन गरेको छ। उनै, बोर्डले सङ्कलन गरेको बीमाशुल्क बा.व. २०८१/८२ र २०८२/८३ मा क्रमशः मुश्किलले रु. ४ अर्बमा पुग्यो र २०८३/८४ मा पनि दायित्वको तुलनामा शुल्क उल्लेखरूपमा बढ्दै हुने देखिन्छ। स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम लाय गर्नु आवश्यक भए पनि तरिका, अवधारणा र व्यवसायिक अमताको अभावका कारण लाय गर्नुको एक सशर्तक २०८३/८४ (नजी

शेकरा अस्तालहरूबाट प्रदान गरिने आएको सेवा २०८३ देखि नव गरेको छ । बोर्डको २०८३ बैशाखको तथ्याङ्कअनुसार सरकारी तथा निजी अस्तालहरूलाई लागूभन्दा ३० अर्ब मुक्तानी गर्ने थुप्रो (४०%) प्रतिशत प्रदानकाई करिब ५% प्रतिशत मुक्तानी बाँकी जसमध्ये रु. १९ अर्ब आ. व. २०८१/८२ सम्मको रहेको । बोर्डले २०८३ महिरसम्मको माल्यत्व मुक्तानी गरिसकेको भए पनि तथाख्याले बाँकिरहेको २० अर्ब वर्ष वित्तीय भार परेको स्पष्ट पाछु । नेपालमा उपलब्ध चिकित्सक, अस्ताल र सेवामा सार्वजनिक सरकारी क्षेत्रको योगदान २० प्रतिशतभन्दा कम छ । आ. व. २०७१ प्रदानक संस्थाप्याय ३६ वटा निजी क्षेत्रक र १५ वटा निजी शिक्षण अस्ताल र टीपीड हस्पिटल छन् जुनले एकै २० प्रतिशत स्वास्थ्य सेवा तथा शिक्षा प्रदान गरिरहेका छन् । तरस, स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमको निम्तरतावा लागि सरकारले र नीतिगत सुधारका अवधाना तत् प्रस्तुत गरिएको छैन

१. **बीमा कम्पनीहरूमार्फत सम्बन्धन**
 आ. व. २०७९/७३ को बजेट तयारीका क्रममा बीमा प्रदान पशु बीमा जस्तै स्वास्थ्य कौशलद्वै पनि बीमा प्राधिकरण (तत्कालीन बीमा समिति) को नियन्त्रणमा राखी मौजूदा बीमा कम्पनीहरूमार्फत सम्बन्धन गर्नुपर्छ र छुट्टै सरकारी संस्था खडा गर्नुहुँदैन भन्ने बहस भएको थियो । बिबामीको सङ्ग्रह, रोगको प्रकृति, उपचार लागत आदिको तथ्याङ्कसहित जोखिम मूल्याङ्कन, बीमा व्यवसायको ज्ञान र दायी भुक्तानीको व्यवस्थापन सरकारी मन्त्रालय वा निस्वयबाट प्रभावकारी रूपमा हुन सक्दैन ।

२. **लक्षित वर्गको पहिचान**
कोभिड-१९ महामारीका बेला लक्षित वर्गको पहिचान नगरी सबै नागरिकमा बीमा लागू गर्दा दायीको एक तिहाइ भुक्तानी हुन सक्ने र अहिलेसम्म बीमा कम्पनीहरूले कोभिड दायित्व राफताफ गर्नु सकेका छैनन् । ठूला कर्पोरेट हाउसका कर्मचारीहरूलाई सरकारी अनुदान निर्देश भन्दा दायित्वको आकार अनुमान गर्न नसक्दा समस्या बढिरह्यो । यस अनुभवबाट पाठ सिक्ने स्वास्थ्य मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयले बीमा काव्यक्रमको पुनर्संरचनामा निर्णायक कदम चाल्नुपर्ने

३. जनश्रमको एकीकृत परिचालन
सरकारले स्वास्थ्य बीमाका अलावा दीर्घरोगी, कडा रोग, क्यान्सर, मुटुरोगी प्राकृतिक प्रकोप र सडक दुर्घटनाका लागि वार्षिक बजेटमा अबैत रूपैले विनियोजन गर्दै आएको छ । यस वर्षमात्र स्वास्थ्य बीमाबहेक लगभग रु. २० अर्ब (सामाजिक सुरक्षा, विपन्न नागरिक, आमा सुरक्षा, निःशुल्क औषधि आदि) विनियोजन गरिएको छ जसमा

स्वास्थ्य मन्त्रालयको कुल बजेट (रु. १०२ अर्ब) को ३० प्रतिशत र कुल बजेटको १.६ प्रतिशत हुन आउँछ । प्रदेश र स्थानीय सरकारका अनुदानहरूलाई समेत एकीकृत गरी 'एक नागरिक, एक बीमा' र 'एक भुक्तानी' को अवधारणा लागु गरिनुपर्छ ।

४. योगदानमा आधारित बीमा
सरकारले सुतीजन्य र मंदिरराज्य पदार्थ एवं निजी अस्पतालहरूमा लागूनेत एवम् स्वास्थ्य बीमामुलुकता वार्षिक करिब रु. १८ अर्ब राज्यसङ्कलन गर्छ । बाँकी दायित्व सरकारी कोषकै हुन्छ । अब निवृत्तजन (पेन्सन) प्राप्त गर्ने नागरिक, कर्मचारी, शिक्षक, सुरक्षाकर्मी र ज्येष्ठ नागरिक सबैलाई योगदानमा आधारित स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आबद्ध गराउनुपर्छ । यसले सरकारको दायित्व घटाउनुका साथै कार्यक्रमको पारदर्शिता र प्रभावकारिता बढाउछ ।

५. निजी तथा शिक्षण अस्पतालको सहभागिता
कर्णाली र सुदूरपश्चिमका कतिपय सरकारी अस्पतालहरूमा दक्ष जनशक्ति र पूर्वाधार नहुँदा निजी तथा शिक्षण अस्पतालहरूसँग सहकार्य नगरी सुखै छैन । सरकारले तोकेको दररेटमा विभिन्नहरूको उपचार निजी र शिक्षण अस्पतालमा गराउने व्यवस्था मिलाउनुपर्छ । अन्यथा, सर्वसाधारण बीमा कार्यक्रमबाट विनियुक्त भई नवीकरण नगर्ने जोखिम रहन्छ ।

६. दररेट र पहुँचको सन्तुलन
सार्वजनिक अस्पतालहरूको सीमित क्षमताका कारण निजी क्षेत्रका पूर्वाधार, प्रविधि र दक्षताको उपयोग गर्नु अनिवार्य छ । बीमा बोर्डको धर्मातिर सञ्चालनसारको दररेटमा निजी अस्पतालहरूलाई समावेश गर्दा विरामीले समयमै उपचार पाउनेछन् र बीमा काकाक्रमको विश्वसनीयता अभिविद्धि हुनेछ ।

७. कम्पनी मोडल र नेपाल
लेखाभानको अनुसरण
नेपालको निर्जीवन बीमा व्यवसाय
वार्षिक रु. ५२ अर्ब बराबरको छ ।
स्वास्थ्य बीमा बोर्डलाई बीमा
प्राधिकरणको नियमनभित्र रहने गरी

सूचीकृत कम्पनीका रूपमा परिचित
लेख्छ । नगदमा आधारित सरकारी
सेवाहरू प्रणालीको सट्टा नेपाल
लेखामानानुसारको लेखा प्रणाली
अपनाउनुपर्छ । भित्तिको योग्यभैरव
अखिलेश, डिजिटल पोलिसी र दाबी
मूल्याङ्कन प्रविध्यालाई व्यवस्थित गर्दा
फाईदी दाबी निष्पत्तिहरू हुन्छ । सरकारले
प्रदान गर्ने ताल्यत्रयहरूमा सम्पूर्ण
अनुदानहरू सूचीकृत गर्ने सामूहिक
कोषहरू खडा गर्ने र गजिवन बीमा
कम्पनीहरूलाई प्रतियोगीत्मकरूपमा
कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था
मिलाउनुपर्छ । अन्त्यमा, एहाइरोर
अनुदान भुक्तानी प्रणालीलाई निरन्तरता
दिने र प्रभावकारी अनुगमन नगर्ने हो
नभने नेपाल सरकारका लागि यो
कार्यक्रम घातक धेरै कहिनुहुनेछ ।

**नेपाल पार्टीले एकजुटहुनुपर्छ संस्था
र नेपाल पुनर्जीवना कम्पनी
सिस्टिमेटिक रूपमा)**

-बाइबली डटकम

दैनिंक राशिफल

मेष : आर्थिक लाभको बाटो खुल्ने। सामाजिक काममा अग्रसर भिर्नेछु।

वृष : काममा राम्रो आयदानी भिर्ने। संकेत छ। सहकर्मीको साथ पढिनेछ।

मिथुन : रोजिको काम खुल्नेछ। लाभ भिर्ने खर्च घटानु। सकिनेछ।

कर्कट : आर्थिक काममा सावधान। चाहिन्छ। जिम्मेवारी बढ्नु।

सिंह : परिवारमा निर्णय हुनेछ। सोचैर गुर्नुछ। र काममा भरोसा बढ्नेछ।

कन्या : व्यापारमा ग्राहक थपिनु। कामको बढ्ने र पढाइमा उत्साह बढ्नेछ।

१।	तुला: सोनो सुधारले फाइदा दिनेछ। बचत बढाउने काममा यो ठोकरा सिक्कहुनेछ।
२।	तुषियक: साम्प्रदायिकता लागू भिन्न सक्छ। धनको राम्रो खबर आउन सक्छ।
३।	घनू: धैर्यले पुरानो अनुभव काम लाग्नेछ। कार्यक्षेत्रमा काम बढ्नेछ।
४।	मकर: टाढाबाट खबर आउन सक्छ। व्यापारमा सीप सिक्ने अवसर मिल्नेछ।
५।	कुम्भ: जिम्मेवारीप्रति ध्यान बढ्नेछ। काममा अर्थिक लक्ष्यमा प्रगति हुनेछ।
६।	मीन: रोजिको पैसा आउन सक्छ। पर्याप्तप्राप्तको प्रयास सफल हुनेछ।

[illegible]



‘मिस एण्ड मिसेस ब्युटिफुल नेपाल’को उपाधि समीक्षा र रीतालाई

११वीं संस्करणको 'मिस एण्ड मिसस ब्युटिफुल नेपाल'को उपाधि समीक्षा समारंभ र रीता तामाङ्गले भएका छन् । राजधानीको जमनसिन्धु राष्ट्रिय नाचघरमा सम्पन्न विशेष समारोहमा नाचिरूले उक्त उपाधि आफ्नो पदमा पार्न सफल भएका हुन् । देश-इतरनेपालमा प्रशिक्षणको आयोजनामा भएको प्रतियोगितामा शारमले 'मिस ब्युटिफुल नेपाल' र तामाङ्गले 'मिसस ब्युटिफुल नेपाल'को मुख्य उपाधि जितेका हुन् । मिसस ब्युटिफुल नेपालले रीता तामाङ्गले मुख्य तानेको 'वेष्ट वाक', 'मष्ट फोटोजेनिङ' र 'मष्ट ट्यालेन्टेड' गरी चार उपाधि जित्दै प्रतियोगितामा प्रमोदशर्मा प्रश्रन गरे । शारमले ब्युटिसियनसमेत रहनुभएको तामाङ्गले उपाधिलाई आफूलाई यो जिम्मेवार बनाउनुपर्ने भनी यसै उत्साह दिशेको बताए । मिसस ब्युटिफुल नेपालले गर्दा बुढाकोफी सेकेण्ड रनरथप, गीता छिमेरी बर्ड रनरथप र रीता कटुवाल फोर्थ रनरथप घोषित भन्नु । सिर्जना छिमेरीले 'भ्युजर्स ज्वाइस', रेखा श्रेष्ठले 'अर्गनाइज्डर ज्वाइस' तथा सुनिता श्रेष्ठ आचार्यले 'वेष्ट साइडल' र 'शेयलिन वेलफेयर एम्बेसडर', रेखा श्रेष्ठले 'मष्ट पंचकुशल', गीता बुढाकोफीले 'मष्ट एक्विभ', सिर्जना छिमेरीले 'वेष्ट फिक्च' तथा रीता कटुवालले 'मष्ट क्लियर' र 'मष्ट किर्ण्टिम'को उपाधि प्राप्त गरे । त्यस्तै, शारमले मुख्य विजेतालाई 'मष्ट पसलर', 'वेष्ट वाक', 'मष्ट फोटोजेनिङ' र 'मष्ट पंचकुशल'को उपाधिसमेत हात पारे । प्रतियोगितामा ताराकुशी दुलाल फर्स्ट रनरथप, गिशा रावडाक सेकेण्ड



रत्नरथय और संजिजाता चौधरी बड़ों
संरचनाय घोषित भए । यवतर्पण
रत्नराजा चौधरीने 'धुव्यान्व ज्वाइसरी'ने
'वेष्ट स्वाइल' र 'मष्ट ट्रायान्ट'को
उपाधि हात परा । तात्कालिक
दुनाइने 'मिस फिटिन्स' तथा मिश्रा
राजवाहकने 'मेलो किक'को उपाधि
जिते । 'मिहलाको आभिरुचिप्रस, कला
र सौन्दर्याङ्क' प्रवर्तन न्ने उद्देश्यने
आयोजना गरिएको प्रतियोगितामा
विभिन्न क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याएको
व्यक्तित्वहरूको समेत सहभागिता र
सम्मान गरिएको थियो । कार्यक्रममा
सीमा सन्दर्, राष्ट्रिय समूा उपाध्यक्ष
नंजीराम शिवाजी भण्डारी शुभ अतिथि तथा
वरिष्ठ अभिनेता शिवा श्रेष्ठ विशिष्ट
अतिथिका रूपमा उपस्थित भए ।
पूर्वपञ्चाङ्गी तथा पत्रकार टेक तामाङ
र वरिष्ठ चलचित्रकर्मी अभिष्ठाप्रसाद
आचार्य विशेष अतिथि रहेका थिए ।
प्रत्येकभित्तको निर्माणक मण्डलमा वरिष्ठ
अभिनेता डी. तृप्ति नाइकर मुख्य
निर्णायकका रूपमा रहेका थिए ।
रत्निय गायक आनन्द नर्की, झुमिलाल
टाडाम्बर दैनिकका सभापक सन्धी गौड, 'मिससे
थ्युङ्कलूने नेपाल-२०२४' विजेता
निष्ठाया अधिकारी, डा.सुत्तमा मराठड,
फेसन डिजाइनर दिना गुरुङ तथा 'मिससे
गुड-२०२२' विजेता निमा गुरुङ
निर्णायक रहेका थिए । समारोह
विभिन्न क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान

पुन्यायेन व्यक्तिवत्त्वानि समग्रसमवेत
गएकौ विधौ । समागित हाहाल
महाकाव्यकार क्षेत्रमात्रे दानेन,
ज्योतिषविदं अकुन न्यौपने, सन्धारकमी
गीता अधिकारी, व्यवसायी तगेन्द
न्यौपने, सुनील अथल, गायक तथा
प्रस्तोता राजेश बर्देवा, वरिष्ठ अभिनेता
धीरेन्द्र शाय्य, सौन्दर्यविद मजिस्त्रा
पण्डे, धार्मिक अभिनेता विनोद काकी,
मनकुमारी पोखरेल, अमृता डेके, सपना
शर्मा, राधा गाम्, गायक वरिष्ठ देवेन्द्र
पाश्च, रमिता दाल्म, दीपा कट्टुवाल,
सानु तामाङ, खुनु गिरी, श्यामकान्त
लवत, कुष्णकुमारी मष्ट, माया लाल,
महेश बोरौरी श्रेष्ठ, रोशना
राजयन्नीलगायन रहेका थिए । दश
इन्दुरेशनामका अज्झा टेकराज
पाण्डेको आर्वा जयमा सम्पन्न
प्रतियोगिताको व्यवस्थापन गीता
उन्नीसे गर्नुभएका थिए भने राहुल
बज्राडले निर्देशन गरेका थिए ।
आयोजकका अनुग्राह प्रतियोगितालाई
सहजरी सौन्दर्य प्रदर्शनमा सीमित राखी
सहजरी महिलाको आत्मविश्वास,
प्रतिभा, व्यक्तिगत र सामाजिक
सङ्केतवालाई समेत प्रोत्साहन गर्ने
उद्देश्यले आयोजना गरिएको हो ।
प्रतियोगिताको आधिकारिक मेकअप
आईएडि ब्युट केयरकी चन्दा पुन र

-इहिमालयन डटकम

थाइल्यान्डमा नेपाली बालबालिकाले जिते एक
शीर्षसहित ४ उपाधि



नेपाली बालक 'सूर्यसन् श्रेष्ठले
थाइल्यान्डमा 'जुनियर मोडल
इन्टरनेसनल २०२५ को शीर्ष
पद प्राप्त भएका छन् । २५ देशका
बालबालिका सहभागी अन्तर्राष्ट्रिय
प्रतियोगिता श्रेष्ठले अग्र प्रतियोगीलाई
पछि पढी शीर्ष उपधि हात पारेका
हुन् । कार्यक्रममा श्रेष्ठले प्रि टि
विधामा 'प्रिन्स अफ एशिया' को सब-
टाइटल समेत हात पारे । गत १९
तारिखबाट सुरु भई आइतबार सम्पन्न
प्रतियोगितामा नेपालका
अद्विती आचार्यले सहभागिता जनाएका

थिए । प्रतियोगितामा शिवांशले जुनियर विधामा सब-टाइटल 'प्रिन्स अफ एसिया' जित्दा अन्धश्रिले 'प्रिन्सेस अफ एसिया' सब-टाइटल जित्न सफल रहिन् । प्रतियोगितामा नेपाली प्रतिस्पर्धीहरू मध्य अन्धश्रिले नेपालको स्थानीय कण्डा 'ढाका'को पहिरन मार्फत नेपाली मौलिक फोन्टिक, शिवांशले नेपालको ऐतिहासिक 'दुङ्गेधारा'को इतिहास र वास्तुकला भन्कले भेषभुषावाहक र सूर्यांशले विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथा र शान्तिना दूत भगवान् बुद्धको देशका रूपमा नेपाललाई चिनाउने प्रवृत्ति

दिएका थिए। कार्यक्रममा नेपाली टोलेले बाजा र मौलिक भेषभूषासहित नेवारी संस्कृति र परम्परा भल्कलेने गोमती विशेष प्रस्तुति दिए सबैलाई मौलिक तुल्यताका थिए। नेपाली बालबालिकालाई प्रतियोगितामा सहभागी गराउने काम रेडियन्ट स्मैट एनजेमेटो एजेन्सीले गरेको हो।
 प्रयोगितामा बालबालिकालाई सँगै अन्तर्राष्ट्रिय मोडल तथा फेसन कोच राज फेजु पनि सहभागी थिए। सबै प्रतियोगीको फेसन कन्सेप्ट डिजाइनर श्रीषा वैदाले तयार गरेको हुन्।

-रातोपाटी डटकम

नाटक :

महायुद्ध पद्धि उभिएका प्रश्नहरू

अथवायामा मन्त्रको बीसमा
छान्ने । उनी रिसले चुर छुट् । उनले
गुम्माने कुरा सधै गुमाइहेकोका छन् ।
चकोर स्वस्वमा उनी मन्त्रको - अब म
पशु पशु । अब मेरो धर्म भनेको मान्ने
र मान्नु मान्नु हो । पाण्डव प्रभो पातु
द्रोणाचार्यलाई मान्नु छुल परेका कारण
उने आगो रिसलाई थिपिन्छन् मान्नु
सकिरहेका छैनन् । उनी सरीप पनि
पाण्डवसँग बस्न जाले मनसायामा
छन् । रातको अँध्यारामा तपस्, वि-
शिरमा आक्रमण गर्छन् । पर-
व, गल्लीवउ उने ५ पाण्डव ठाँवर
द्रौपदीका पौत्र छोरान मान्नु पुरछु । यो
सँग उनको रिसमा अन्य धेरै मारिहेको
हुन्छन् । कृतमान र कपाचनेका
प्रतिशोध रोक्न खोज्छन् । तर उनको
उनाशोध रोकैदैन । यी दुर्यधका
मण्डला थिएरामा मञ्चन भन्नेहरूको
नाटक 'द एज अब डाङ्केस' का हुन् ।
यो नाटकले भग्नाभारत पुर्यधको
अन्धकार देखाएको छ । जहाँ थिपिने
पनि हाँउन् र प्रतिशोधले मानवतालाई
नै निन्छ । यमी यो नाटक पढेपछि
होइछ । धर्मभरि भारतीको अन्धमा
को नेपाली रूपान्तरण हो । यस्मा
राजेन्द्र सम्भको अन्वुवाद र सुधी
खतिवडाको निर्देशन छ । यसप्रति १०
पृष्ठे मूलिक मञ्चन अन्धकोको नाटकमा
अहिले निर्देशन गरिरहेका सुधी स्वल्पे
सम्भवको भूमिका निभाएका थिए ।
स्वल्पेको नाटक पूर्णतः भूत नाटकमा
पाठमा आधारित थियो । अहिले
त्यसबाट बाहिरिने डिजाइनमा
आधारित, योकोप्रयोगमा आधारित र
लाइभ म्युजिकमा आधारित भएर
बनाएको छ । यसले दर्शकहरूलाई
नाटकमा अरु नदी बाहिर राखेने
निर्देशकको विश्वास छ । निर्देशक
सुधिका अनुश्रुत यस्ता नाटकहरूको
विषयवस्तु समस्यसँगै सधै साहित्यिक
भइरहने खालको हुन्छ । नाटकले
अन्धोपानमा बचिने अँध्यारो भन्दा देखेने
मानिसहरूलाई क्रमकृत्र्याउने काम
छ । यसको उद्देश्य सधै ठूलो बन्नेछ
गुन्रुन्दान पनि सामान्य रूपमा हाभी आफै
र अरुलाई सचेत गराउँदै सम्झामा
चेतना गराउने नाटकहरूको उनको कोस-
छ । ताकि मान्छेहरू अन्धोपानबाट
बाहिर निस्कन् । यो वैचारिकीवाहेक
प्राथमिक गान्धोको कथामा नदामा



एट्टरी लाइट र नाट्य-मा केली राम्रो
नेत्र प्रयास गरिएको छ । लाइटको
एट्टरी राम्रो उभारण, जब अवस्थामा
ब्रह्ममा उठ्छन्, त्यसबेला प्रकाश
क्याला चम्किन्छ । जब गाछरीको
कुणालाई चुकिन्छ, तब अनि चन्द्रको
कृष्ण देखिन्छ । नाटकको अर्को राम्रो
पक्ष यसको सेट हो । हस्तियाएर
दबाए, कुत्सेको कुदुम्री, रन अदि
एकै ठाउँमा, यो पनि कालाई अधिपति
देखिन्छ । सेटमा राम्रो काम हो । प्रत्यक्ष
संगीतको प्रयोग गर्न सोच आफ्नो राम्रो
हो । त्यसले एट्टरी मुख सेट
गरिन्छ । सलमा शंकरू र
सैदगाँद हलमा बिके शंकरू प्रेक्षक
गाइरहेकी हुन्छिन् त्यसले शंकराई
एट्टरी रोमान्चमा दिन्छ । भूनी,
संगीतले वातावरण निर्माणमा राम्रो
भूमिका खेलेको छ । अँध्यारो, तनाव
शोकराई संगीतले अरु गाढा बनाएको
छ । मनुष्य सजावट रस राखिएको छ ।
जन्म पक्ष प्रकारको विषयलाई
लागि उपयुक्त छ । प्रकाश डिजाइनले
संगीतको प्रतीकलाई अन्धकारलाई
सहयोग पुऱ्याएको छ । यो नाटकको
सबैभन्दा राम्रो शक्ति यसको सान्दर्भिकता
हो । भोगलस्यो नद्व, राजनीतिक
प्रतिरोध र सामाजिक विभाजनको
गुञ्जेको समाजमा यसले सिधै प्रश्न गर्न
सामर्थ्य राखेको छ । यन्त्रे कलालाई
समर्थ दिखेता बनाउनेले पनि,
दोषारोपणको संस्कृति र नैतिक अन्धोपान
आज पनि जीवित छ । नाटकले
अरूलाई सोध्य - हामी किलेलेसम्म
चलाई रहेका छौं पिएर आफ्नो
निम्नवर्गीयता मान्ने । कलाकारहरूको
प्रवृत्ति औसत छ । अश्वत्थामाको
भूमिका विशेष रूपमा प्रभावशाली हो ।

प्रतिशोधको आगो र मानवीय यत्नको मिश्रण स्पष्ट देखिन्छ । गान्धारीको पित्राण्ड आओश, धृतराष्ट्रको शारीरिक तथा मानसिक अन्वेषण र अन्य पात्रहरूको उपस्थिति कथा सुन्ने कही भन्ने सुचारु भनै सकिने केही कमजोरीहरू छन् । जस्तो, काव्यको घनत्वले कलिकेकाही नाटकको मिलाउँ बाधा पुर्‍याउँछ । केही नामो दार्शनिक संवादमा नाटक सुत्ताउँछ । भन्ने यो कृतिको मौलिक स्वभाव किान नहोस् । महाभारतको कथा विहान भएका दर्शकलाई कोपय सन्दर्भ म्दुन गाढो हुन सक्छ । केही कलाकारहरू अफ गहिरो भावानात्मक तहमा पुग्न सके का छैनन् । तर यी कमजोरीहरूले समग्र प्रभावलाई घेरै कमजोर बनाउँदैनन् । समग्रमा महाभारत युद्धको १३औं दिनको शौकन्धट सुनै भएको नाटकको कथाले युद्धपक्षको भ्रमता, शोक, अहंकार र नैतिक प्रश्नलाई देखाउँछ । नाटकमा धृतराष्ट्र र गान्धारी शोकमा डुबेका छन् । हस्तियाण्ड जितरेको छ । बचैकाहरू आफ्नो दोष देख्न सक्दैनन् । अश्वत्थामाको प्रतिशोध चरममा पुग्छ । गान्धारी कुण्डलाई श्रम दिन्छन् । अन्ति अन्तमा विजय पनि बाली र अत्याचमको श्रृंखलाजस्तो बन्छ । यी विषय बोकेको ए एज डाकईनेलाई बिम्बेवार प्रस्तुति मान्न सकिन्छ । नाटक मनोरंजनवाहेक चिन्तन र संवादको माध्यम बने छ । नाटक हेरेपछि मनमा एउटा प्रश्न बाँकी रहन्छ - हामी सौचै कुन युगमा बाँचिरहेका छौं ? अन्धकारको कि उज्यालो छोने ?

-बनबाला बबर डटकम

-ऑनलाइन खबर उटकम

‘वीर गणेशमान’ भदौ १४ देखि सर्वनाम थिएटरमा

ऐतिहासिक नाटक 'धीर' गणेशमान 'धीर' भरी १५ वर्षीय नाट्यमंडलीको कलाकारव्याप्तित्त सर्वनाम थिएटरमा मञ्चन हुने भएको छ । गणेशमान फाउन्डेसन को आयोजना तथा सर्वनामको प्रस्तुतिमा नाटक मञ्चन हुने गएको हो । नेपाली प्रगतान्त्रिक आन्दोलनका शिखर व्यक्तित्व गणेशमान सिंहको जीवन, संघर्ष, त्याग, साहस र विरक्तता आधारित यस नाटकलाई नाट्य रंगमंडी सभामा मल्लले परिकल्पना, नाट्य रूपान्तरण तथा निर्देशन गरेका छन् । नाटकमा गणेशमान सिंहले राधा श्यामलबिन्दु गरेको संघर्ष, अग्रणी जेल जीवन तथा ६ फिट आठो सालको पखाली नाघेर गरेको जेलको जैलक पम्पयाललाई प्रस्तुत गरिएको जनाइएको छ । त्यस्तै, २०४६ सालको जनआन्दोलनपछि प्रशारमान्नी परमेश्वर अस्वीकार गरेको ऐतिहासिक घटनालाई पनि नाटकमा समेटिएको छ । व्यक्तित्व तथा, पद र सामान्य देश र जनताको अधिभार तथा स्वतन्त्रतालाई प्राथमिकता दिने गणेशमान सिंहको राजनीतिक दर्शनलाई नाटकमार्फत प्रस्तुत गरिएको



निर्देशक मल्लले बताए । मल्लका अनुसार 'वीर गणेशमान' केवल जीवनमा आधारित नाटक नभई निष्ठा, इमानदारी, त्याग र देशप्रतिको समर्पणको कथा हो । आफ्नो किराँत पाँच दशक लामो नाट्य यात्रामा यथार्थपरक शैलीको यस्तो नाटक पहिलोपटक निर्देशन गर्न लागेको उनले

बताए । वि.सं. २०३८ सालमा स्थापना भएको सर्वनामले नेपाली रंगमञ्चको विकासमा लामो समयदेखि योगदान दिँदै आएको छ । 'वीर गणेशमान' मार्फत गणेशमान सिंहको जीवन र योगदानलाई नयाँ पुस्तासम्म पुर्‍याउने प्रयास गरिएको निर्माण पक्षले जनाएको छ । **-सेतोपाटी डटकम**

जनाएको छ ।-सेतोपाटी उल

आन्तरिक आय बढाउन करको दायरा विस्तारमा जोड

पाल्पा, भदौ ९ / जिल्लाको रामपुर नगरपालिकाको आन्तरिक आय सुदृढीकरणका लागि ऐन-कानून निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइएको छ ।

रामपुर नगरपालिकामा मंगलबार आयोजित आन्तरिक राजस्व सुदृढीकरणसम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यशालामा सहभागीहरूले नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत वृद्धि गर्न कर प्रशासनलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनुपर्नेमा जोड दिएका हुन् । कार्यशालामा नीतिगत व्यवस्था, कानूनी प्रबन्ध, कार्यक्रम तथा बजेट, राजस्व प्रशासनको सुदृढीकरण तथा कार्यान्वयन, डिजिटल राजस्व व्यवस्थापन प्रणाली र आन्तरीय योजनागणना विषयमा छलफल भएको थियो । कार्यक्रममा बोल्दै रामपुर नगरपालिकाका नगर प्रमुख रमणबहादुर थापाले संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले दिएको अधिकारको परिधिभित्र रहेर नगरपालिकाले कर संकलन गर्दै आएको बताए । उनले कसको दर बढाउनेभन्दा पनि करको दायरा विस्तार गरेर आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्ने नीति नगरपालिकाले लिएको उल्लेख गरे । नगर प्रमुख थापाले विकास निर्माणका योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आन्तरिक स्रोत महत्वपूर्ण हुने बताउँदै नगरको आन्तरिक आय वृद्धि गर्न नागरिकमा करसम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता औल्याए । नागरिकले सहज र सरल रूपमा कर तिर्न सक्ने वातावरण निर्माणका लागि नगरपालिका प्रतिबद्ध



रहेको उनको भनाइ थियो । उपप्रमुख बालकुमारी थापाले नगरको विकासका लागि राजस्व मेस्येजहरूका रूपमा रहेको बताउँदै आन्तरिक आय वृद्धि गर्न जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा सबै सरोकारवालाको साझा प्रयास आवश्यक रहेको बताइन् । उनले कर तिर्नु सरकारीप्रतिको दायित्व मात्र नभई त्यसको प्रत्यक्ष सम्बन्ध विकाससँग जोडिएको विषय भएको उल्लेख गर्दै प्रत्येक नागरिकले तोकिएको कर अतिव्याप्य रूपमा तिर्नुपर्नेमा जोड दिइन् । नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सूर्यदर्शन पण्डितले नागरिकले तिरेको करबाट नै राज्यको समग्र विकासमा योगदान पुग्ने भएकोले कसको महत्त्वबारे नागरिकलाई बुझाउन आवश्यक रहेको बताए । उनले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा नगरपालिकाले संकलन गरेको राजस्व, राजस्व संकलनको दायरा तथा संकलनका लागि नगरपालिकाले गरेको प्रयासगणना विषयमा जानकारी गराए । कार्यशालाको सहजीकरण गर्दै स्कूल नेपालका सहजकर्ता मणिराम महतले राजस्वमा सुधार नगरी विकास

निर्माणका अन्य कामलाई प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउन कठिन हुने बताए । राजस्व सुदृढीकरणका लागि कर शिक्षा र करसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिसँगै आवश्यक ऐन-कानून निर्माणमा विशेष ध्यान दिनुपर्ने उनले बताए । महतका अनुसार राजस्व सुदृढीकरणसम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रमका लागि शेरभरबाट २५ वटा स्थानीय तह छनोट गरिएका छन् । त्यसमध्ये लुम्बिनी प्रदेशका पाँचवटा स्थानीय तह छनोट भएका छन् भने सोहीमध्ये रामपुर नगरपालिका पनि छनोटमा परेको हो । रामपुर नगरपालिकाको आयोजना, प्रदेश तथा स्थानीय शासन सबलीकरण कार्यक्रमको प्राविधिक सहयोग र स्कूल नेपालको सहजीकरणमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रममा नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि, शाखा प्रमुख, कर्मचारी तथा वडा सचिवहरूको सहभागिता रहेको थियो । नगर प्रमुख रमणबहादुर थापाको अध्यक्षता, उपप्रमुख बालकुमारी थापाको स्वागत र योजना शाखा प्रमुख विक्रम बस्नेतको सञ्चालनमा कार्यक्रम भएको थियो ।

लुम्बिनीमा मन्त्रिपरिषद् पुनर्गठन...

...तीन जनामध्ये पाण्डे सहरी विकास, खानेपानी, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई र अर्धर आन्तरिक मामिला, कानून, उद्योग तथा यातायातमन्त्री छन् ।

तार, जसपाका तीन सदस्यले भदौ १ गते एमालेका मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यलाई विश्वासको मत दिएका थिए ।

दुई नागस्थर जन्मजिम्ति फरक परेता पनि व्यक्ति छुट्टै भएको सुचना



सर्वसाधारणमा यो सुचना सुचित गरिन्छ की पात्या जिल्ला साविक कलेती गा.वि.स.-७, हाल मायागढी गाउँपालिका-३ निवासी भारतीय भू.पू.सैनिक नं. 55383 का HAV भूपाल सिंह थापा (ना.प्र.मा भूपाल सिंह चिदी मगर) को श्रीमतिको नाम सिटरोल र पेलन् पट्टामा बरीश्वर मन्त्री र जन्म मिति सन् १९५३ डिसेम्बर १ (वि.स.२०१०/०८/१६) र नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रमा नरीश्वर चिदी, जन्म मिति वि.स. २०१०/०८/०९ (सन् १९५३ नोभेम्बर १७) उल्लेख भएको र निजको पतिको भारतीय पेलन् अभिलेखमा फरक-फरक नामधर, जन्ममिति भदौनापनि उपरोक्त व्यक्ति एउटै हो भनि प्रमाणहस्ता देखिन आएकोले सोही व्यहोरा सर्वसाधारण सबैमा सुचित गरिन्छ ।

दुई नागस्थर जन्मजिम्ति फरक परेता पनि व्यक्ति छुट्टै भएको सुचना



सर्वसाधारणमा यो सुचना सुचित गरिन्छ की पात्या जिल्ला साविक नायदरमन्तलेस गा.वि.स.-६, हाल तानसेन नगरपालिका-५ निवासी भारतीय भू.पू.सैनिक नं. 5243005 L का HAV तुल बहादुर थापा (ना.प्र.मा तुल बहादुर थापा) को श्रीमतिको नाम सिटरोल र पेलन् पट्टामा तुली कुमारी थापा र जन्म मिति सन् १९६६ डिसेम्बर १३ (वि.स.२०२३/०८/३०) र नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रमा तुली सरा थापा मन्दर, जन्म मिति वि.स. २०१५/१२/१६ (सन् १९६५ माघ २५) उल्लेख भएको र निजको पतिको भारतीय पेलन् अभिलेखमा फरक-फरक नामधर, जन्ममिति भदौनापनि उपरोक्त व्यक्ति एउटै हो भनि प्रमाणहस्ता देखिन आएकोले सोही व्यहोरा सर्वसाधारण सबैमा सुचित गरिन्छ ।

खेलकुद समाचार

नेपाल 'ए' टोलीको पहिलो जित



काठमाडौं, भदौ ९/नेपाल 'ए' क्रिकेट टोलीले टप एन्ड टी-२० शुस्कुलामा पहिलो जित निकालेको छ । अस्ट्रेलियामा चरित्रहेको शुस्कुलामा अन्तर्गत भएको आफ्नो तेस्रो खेलमा नेपालले होबार्ट हुरिकेन्स एकेडेमीलाई ३९ रनले पराजित गरेको हो । नेपालले दिएको १५५ रनको लक्ष्य पछ्याएको हुरिकेन्स १८ ओभर ३ बलमा ११५ रनमा अलआउट भयो ।

हुरिकेन्सका नितेश सामुएलले ३७, टिम वार्डले २३ र निभेयन राधाकृष्णनले २० रन बनाए । नेपालका नारायण जोशीले ३ विकेट लिए । शाहब आलम र पवन सराफले समान २-२ तथा विभिन्न खत्रीले १ विकेट लिए । त्यसअघि पहिले ब्याटिङ गरेको नेपालले निर्धारित २० ओभरमा ८ विकेट गुमाएर १५४ रन बनाएको थियो । यो खेलमा कुशल भुतलेले ३९, मयन यादवले ३१ तथा कप्तान अनिलकुमार साहले २८ रन बनाए । नेपाल पहिलो खेलमा नर्वेन टेरिटोरी स्ट्राइक र दोस्रो खेलमा बङ्गलादेश हाई प्रफरेन्स-११ सँग पराजित भएको थियो ।

अर्थ/कर्पोरेट समाचार

नेप्से परिसूचक घट्यो



पाल्पा, भदौ ९/ सेयर कारोबार मापक नेप्से परिसूचक मंगलबार ५ दशमलव ३० अंकले घटेको छ । शुल्क दशमलव २० प्रतिशतको गिरावाटपछि नेप्से २ हजार ५ सय ९४ दशमलव २७ बिन्दुमा ओर्लियोको हो ।

विकास बैंक, निजीवन बिमाबाहेक सबै उपसमूहहरू घट्यो । विकास बैंकको ४.८४ र निजीवन बिमाको ३९.२६ अंकले बढ्यो । घट्ने उपसमूहमा होटल तथा पर्यटन ११.६०, उत्पादन तथा शोधन २०.७७ अंकले घट्यो । कारोबारमा आएकाध्ये ७८ कम्पनीको सेयर मूल्य बढ्यो भने १८७ कम्पनीको मूल्य घट्यो भने १२ कम्पनीको मूल्य स्थिर रह्यो । कुल ४६ हजार ४५ सय ८९ पटकको कारोबारमा ४ अर्ब १० करोड ९७ लाख रूपैयाँको सेयर किनबेच भएको छ । ती किनबेचमा १ करोड ४४ हजार १६४ किता सेयर किनबेच भए । सर्वोत्तम नेप्स इन्डिस्ट्रिजको १४.९९, फ्रेस्ट माइको लाइफ इन्वेरोन्सको १४.९५, नदिप लघुवित्तको ५.७१, एभरेष्ट क्लर लिमिटेडको ५.७१, कालिन्चोक हाइड्रोपावर लिमिटेडको ५.५६ प्रतिशतले सेयर मूल्य बढ्यो । धोलागिरी लघुवित्तको १०.०७, नविल डिबेन्चर ५.०७, सिटिजन्स सन्तुलित योजनाको ४.२३, उन्नती सहकार्य लघुवित्तको ४.२३ र रिड्ज लाइन इन्जर्जीको ३.८६ प्रतिशतले मूल्य घट्यो ।

दुई नागस्थर जन्मजिम्ति फरक परेता पनि व्यक्ति छुट्टै भएको सुचना



सर्वसाधारणमा यो सुचना सुचित गरिन्छ की पात्या जिल्ला साविक चिदीपानी गा.वि.स.-२, हाल मायागढी गाउँपालिका-३ निवासी भारतीय भू.पू.सैनिक नं. 5042120 P का खल्लार तारा बहादुर थापा (ना.प्र.मा तारा बहादुर सार थापा) को श्रीमतिको नाम सिटरोल र पेलन् पट्टामा माया कुमारी मन्त्री र जन्म मिति सन् १९६१ फेब्रुअरी २० (वि.स.२०१७/११/०८) र नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रमा मती कुमारी सारु भन्ने माया कुमारी मन्त्री, जन्म मिति वि.स. २०१७/११/२० (सन् १९६१ मार्च ३) उल्लेख भएको र निजको पतिको भारतीय पेलन् अभिलेखमा फरक-फरक नामधर, जन्ममिति भदौनापनि उपरोक्त व्यक्ति एउटै हो भनि प्रमाणहस्ता देखिन आएकोले सोही व्यहोरा सर्वसाधारण सबैमा सुचित गरिन्छ ।

दुई नागस्थर जन्मजिम्ति फरक परेता पनि व्यक्ति छुट्टै भएको सुचना



सर्वसाधारणमा यो सुचना सुचित गरिन्छ की पात्या जिल्ला साविक चिदीपानी गा.वि.स.-४, हाल बगलसकाली गाउँपालिका-१ निवासी भारतीय भू.पू.सैनिक नं. JC 419672 P का Sub लोक बहादुर थापा (ना.प्र.मा लोक बहादुर रेग्मी) को श्रीमतिको नाम सिटरोल र पेलन् पट्टामा भूमि देवी मन्त्री र जन्म मिति सन् १९६१ डिसेम्बर १५ (वि.स.२०१८/०८/०१) र नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रमा भूमि सरा रेग्मी मन्त्र, जन्म मिति वि.स. २०१८/१०/०५ (सन् १९६३ जनवरी १८) उल्लेख भएको र निजको पतिको भारतीय पेलन् अभिलेखमा फरक-फरक नामधर, जन्ममिति भदौनापनि उपरोक्त व्यक्ति एउटै हो भनि प्रमाणहस्ता देखिन आएकोले सोही व्यहोरा सर्वसाधारण सबैमा सुचित गरिन्छ ।

दुई नागस्थर जन्मजिम्ति फरक परेता पनि व्यक्ति छुट्टै भएको सुचना



सर्वसाधारणमा यो सुचना सुचित गरिन्छ की पात्या जिल्ला साविक कोलहोडा गा.वि.स.-५ बिस्कुनहोडा, हाल मायागढी गाउँपालिका-३ निवासी भारतीय भू.पू.सैनिक नं. JC 843879 F का Nb/Sub तोब बहादुर थापा (ना.प्र.मा तोब बहादुर महा) को श्रीमतिको नाम सिटरोल र पेलन् पट्टामा हरि माया थापा र जन्म मिति सन् १९६४ जुन १० (वि.स.२०२१/०३/२८) र नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रमा हरिमाया माहा, जन्म मिति वि.स. २०१६/११/०१ (सन् १९६३ फेब्रुअरी १३) उल्लेख भएको र निजको पतिको भारतीय पेलन् अभिलेखमा फरक-फरक नामधर, जन्ममिति भदौनापनि उपरोक्त व्यक्ति एउटै हो भनि प्रमाणहस्ता देखिन आएकोले सोही व्यहोरा सर्वसाधारण सबैमा सुचित गरिन्छ ।

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shittalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

जैनचेतना दैनिकको आधिकारीक वेबसाइट

शितलपाटी

www.shittalpati.com डिजिटल पत्रिका